

6

SZÖVEGMESTER

Helyesírás gyakorló

Szerző:
PATONAINÉ KÖKÉNYESI KATALIN
szakvezető tanár

Lektorálta:
KERTÉSZ JÓZSEFNÉ
szakvezető tanár

Rajzolta:
MOLNÁR MÓNIKA

Tipográfia:
FARKAS ÁGNES

Műszaki szerkesztő:
KATONA CSABA

Anyanyelvi lektor:
VARRÓ SÁNDOR

Felelős szerkesztő:
ÁROKSZÁLLÁSI ILDIKÓ

A kötet hátsó borítójának belsején egyedi kód található, amelyet a **www.mozaweb.hu** oldalon aktiválhatsz. Az aktiválás hozzáférést biztosít a kiadvány elektronikus változatához a honlapon található feltételekkel.

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában (fotokópia, mikrofilm vagy más hordozó) nem sokszorosítható.

ISBN 978 963 697 895 2
© MOZAIK KIADÓ – SZEGED, 2023

KEDVES GYEREKEK!

A helyesírás a magyar nyelv tanulásának egyik fontos része. Sajnos sokak számára nehézséget jelent, hogy helyesen írjanak le bizonyos szavakat, vagy megfelelően használják az írásjeleket egy szöveg lejegyzése közben. De gyakorlással ezek a problémák legyőzhetőek.

Helyesírási gyakorló munkafüzetünk fejezeteiben az iskolában megismert helyesírási tudnivalókkal találkoztok. A füzet segítségével lépésről lépésre sajátíthatjátok el a szabályokat.

A fejezetek első felében a helyesírási szabályok rövid és érthető leírása szerepel színes keretekben. Kiemelésekkel és sok példával segítjük a megértést. A szabályismertetőket néhány feladat követi, amelyek az elmélyítést szolgálják. A könyv néhány praktikus tanácsot is tartalmaz azzal a céllal, hogy mire figyeljetelek, mi segítheti a tanultak megjegyzését.

A fejezetek második felében gyakorló feladatsorok következnek. Arra törekedtünk, hogy olyan érdekes és változatos feladatokat állítsunk össze, amelyekkel könnyebben sajátíthatjátok el a helyesírás fortélyait. Igyekeztünk vidámságot is csempészni a gyakorlásra szánt szavakba és szövegekbe, hogy lelkesebb munkára ösztönözzenek benneteket. Időnként különleges regényrészletekkel is találkozhattok, amelyek kedvet ébreszthetnek a művek elolvasása iránt.

A gyakorlókönyv célja a helyesírás fejlesztése mellett a szókincs bővítés. A helyesírási szabályokat főként szavakon keresztül gyakoroltatjuk, majd ezt követően kifejezésekbe, mondatokba és szövegrészekbe ágyazottan. Ha munkátok közben olyan szavakkal találkoztok, amelyek leírása gondot jelent számotokra, írjátok be őket a füzet végén található *Nehéz szavak listájába!*

A hátsó borító belső oldalán található kóddal a www.mozaweb.hu oldalon aktiválhatjátok a füzet digitális változatát, amelyben a **feladatok megoldását** is megtalálhatjátok.

Remélem, kitartó munkátok jutalmaként egyre több sikerélményben lesz részetek a helyesírás terén.

a Szerző

1. Az igék helyesírása

Az igék nagy részét **úgy írjuk le, ahogyan kiejtjük**. Pl. *alszik, beszélt, ballag*.

Vannak azonban olyan **igék, amelyekben a magánhangzók és a mássalhangzók időtartama a kiejtésben ingadozik**, és ez megnehezíti a helyes leírásukat. Pl. *tűnődik, ígér, színlel, lesz*.

1 a) Karikázd be az alábbi igék közül azokat, amelyeket a kiejtés szerint írunk!

lépked

billeg

látja

látom

kérjük

sétáljunk

gondolkodik

mondják

b) Pótold az igék hiányzó magán- vagy mássalhangzóit az alábbi kifejezésekben!

nyú___ik a gumiszalag

f___j a szél

m___lik az idő

má___ik a vakolat

s___el a versenyző

___tél a bíró

2 Húzd alá a mondatokba illő szóalakokat!

Nagyon *irigyellek/irigyellek*, mert *megdicsért/megdicsért* az edző a jó játékosért.

Gyűjtöttünk/gyűjtöttünk néhány gesztenyét, majd *szurtunk/szúrtunk* beléjük fogpiszkálót.

Megkínáltak/megkínáltak egy csésze teával, de nem esett jól, mert már teljesen *kihült/kihült*.

A **ly-t az igékben is a hagyomány elve alapján használjuk** a j hang jelölésére. Pl. *nyava-lyog, helyesel*. A szó elején mindig j-t írunk, kivételt csak a lyuk szóból képzett igék jelentenek. Pl. *jajgat, jelentkezik*, DE: *lyuggat, lyukaszt*.

3 a) Egészítsd ki az igéket j-vel vagy ly-nal! Karikázd be azokat a szavakat, amelyeket ly-nal írunk!

fá___lal

sú___t

moso___og

elfo___t

hömpö___ög

za___ong

zsiva___og

furu___ázik

fele___t

megi___ed

befe___ez

sa___og

korcso___ázik

kur___ant

___avasol

___ukad

b) Az egyik igét kétféleképpen is írhatjuk. Írj egy-egy mondatot az ige mindkét alakjával!

.....

.....

4 Az alábbi szavak közül melyekből alkothatunk igét képzők segítségével? Írd le a kapott igéket!

akadály

apály

bögöly

kevély

engedély

osztály

páholy

pikkely

sirály

szabály

tavaly

szegély

viszály

tengely

estély

A képzővel alkotott igék egy részében megváltozik a magánhangzó időtartama.

Pl. *fúr* – *furkál*, *szúr* – *szürcsöl*.

5 a) Pótold a hiányzó magánhangzókat az igékben, majd kösd össze a párokat!

b__r

b__j(ik)

cs__p

h__z(ik)

ny__r

r__g

sz__r

t__r

h__zlal

r__gdos

sz__rkál

t__rkál

b__jkál

b__rkózik

cs__pked

ny__rkál

b) Válassz egy szópárt, és írd körül röviden, hogyan változott a szó jelentése!

Mindig hosszú a magánhangzója az **-ít, -dít, -sít** igeképzőnek. Pl. *halkít*, *mozdít*, *fordít*, *állandósít*.

Mindig rövid a magánhangzója az **-ul, -ül, -dul, -dül** igeképzőnek. Pl. *tanul*, *kerül*, *mordul*, *perdül*.

6 Pótold az igékben a hiányzó magánhangzókat! Ügyelj a toldalékok helyesírására!

mer__l

tan__t

mozd__l

buzd__t

gyarap__t

gur__l

pezsd__l

ferd__t

gyógy__l

ép__t

kond__l

ter__t

pödör__t

bor__l

ford__l

zöld__l

alak__t

fesz__t

fás__t

seg__t

2. A főnevek helyesírása

A KÖZNEVEK HELYESÍRÁSA

A közneveket kis kezdőbetűvel, a tulajdonneveket nagy kezdőbetűvel írjuk. Pl. *macska*, *tábla*, *béke*; *Kovács János*, *Európa*. A népek, nemzetek, ünnepek, történelmi események neve **NEM** tulajdonnév, ezért ezeket **kis** kezdőbetűvel írjuk. Pl. *nemzetközi nőnap*, *szabadságharc*.

1 Egészítsd ki a szavakat a megfelelő kezdőbetűkkel!

____ laszország ____nyák ____apja ____ázár ____rvin ____örök sereg
____arácsony ____irágcsokor ____öltészet ____apja ____iskolc
____átyás ____irály ____ámítástechnika ____onfoglalás ____rancia nép

A főnevek végén az **ó/ő** mindig hosszú. Pl. *folyosó*, *teknő*.

A szó végi **ú/ű** a főnevek többségében hosszú. Pl. *fiú*, *gyanú*, *gyűszű*, *seprű* (KIVÉTEL: pl. *alku*, *daru*, *revű*, *űrű*).

2 Pótold a főnevek szó végi magánhangzóját, és írd be a megfelelő helyre a szavakat!

1. tan?	4. fés?	7. bet?	10. men?	13. faggy?
2. ágy?	5. koszor?	8. heged?	11. borj?	14. ned?
3. báb?	6. gyűr?	9. ham?	12. kap?	15. esk?

3 Pótold a főnevekben a szó végi magánhangzókat!

káty____	mogyor____	zsal____	töpörty____	mez____
hajd____	zak____	hábor____	mól____	lap____
ny____	sarkanty____	kagyl____	marab____	bölcs____

A szóelemzés elvét alkalmazzuk azokban az egyszerű és összetett főnevekben, amelyekben **a szó belsejében vagy az előtag és az utótag határán lévő mássalhangzókat a kiejtéstől eltérően kell leírni.** Pl. *mos***s**dó [mozs*d*ó], *nyu***g**ta [nyuk*t*a], *ron***g**gy [rony*g*gy]; *csepp*+*kő* → *cse***pp***kő* [cse*pp*kő], *szín*+*pad* → *szí***n***pad* [szí*n*pad], *víz*+*part* → *víz***z***part* [vís*z*part].

4 Írd le helyesen a kiejtés szerint írt főneveket!

[ponyty] [kösség]
 [varáspálca] [szemüvektok]
 [othon] [alagzat]
 [hászfal] [toltartó]

Ha a toldalékkal ellátott főneveket másként ejtjük és másként írjuk, akkor írásban itt is a szóelemzés elve érvényesül. Pl. *egész*+*ség* → *egé***sz***ség* [egé*sz*ség], *báty*+*ja* → *báty***j***ja* [bá*ty*ja], *fűzet*+*ben* → *fűze***t***ben* [fűze*t*ben].

5 Tagold a főneveket szótőre és toldalékra, majd írd le helyesen őket!

Ahogy kiejtjük	Szótő	Toldalék	Ahogy leírjuk
[paggyuk]	pad	juk	padjuk
[hásztól]			
[kertye]			
[teheccség]			
[telefonnya]			
[kabádban]			

Ha a **mássalhangzóra végződő főnevekhez -val, -vel, -vá, -vé** rag járul, a toldalék v-je **teljesen hasonul** a szó végi mássalhangzóhoz. Ezt írásban is jelöljük. Pl. *bot***tt***al*, *gon***dd***al*, *jé***gg***é*, *ron***g***gy**á*. Ha a **szótő hosszú mássalhangzóra végződik**, akkor a **három mássalhangzó helyett kettőt írunk.** Pl. *orr*+*ral* → *orr***al**; *csepp*+*pel* → *cse***pp***el*, *meccs*+*cse**l* → *me***cc***cs**el*.

Azoknak a **-h végű főneveknek**, amelyeknek a **kiejtése ingadozik**, a **-val, -vel** és a **-vá, -vé** ragos alakját is **kétféleképpen lehet írni.** Pl. *dü***h***vel* [dü*h*vel] – *dü***hh***el*, *mé***h***v**é* [mé*h*vé] – *mé***hh***é*.

6 Oldd meg a szóegyenleteket!

szén + vel =

kulcs + val =

gyöngy + vel =

rend + vel =

kép + vel =

rajz + val =

gond + val =

hab + val =

füst + vé =

por + vá =

madár + vá =

köd + vé =

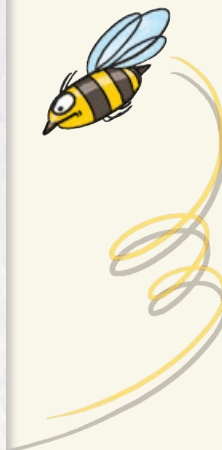
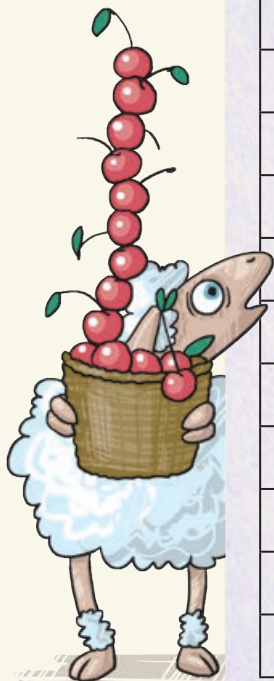
7 Melyik a helyes írásmód? Töltsd ki a totót! Írj 1-est vagy 2-est, vagy ha mindkettő helyes, akkor X-et!

1/2/X

SZELVÉNY

helyesírás

	1	2	1 / 2 / X
1.	méhvel	méhhel	
2.	tollal	toll-lal	
3.	kompal	komppal	
4.	bolonddá	bolondá	
5.	tettel	tetttel	
6.	meggy-gyel	meggyel	
7.	dühvé	dühhé	
8.	szilánkkal	szilánkal	
9.	petty-tyel	pettyel	
10.	rüggyel	rügygyel	
11.	juhhal	juhval	
12.	puttonyal	puttonnyal	
13.	parázzsá	parázsá	
+1	bridzs-zsel	briddzsel	

8 a) Pótold a hiányzó betűket a közmondásokban!

- A) Éhes disznó ma ___al álmodik.
- B) Do ___al nem lehet verebet fogni.
- C) Amilyen kala ___al köszönnek, olyannal fogadják.
- D) Szegény ember ví ___el főz.
- E) Hol malacot ígérnek, ott zsá ___al forgolódjál!

b) Írd a közmondás betűjelét a jelentése elé!

- Ha az embernek hiányzik valamije, azzal kell beérnie, amihez hozzájut.
- Akinek nagyon hiányzik valami, az arról ábrándozik.
- Nem helyes kifecsegnünk terveinket, mert könnyen meghiúsulhatnak.
- A kínálózó lehetőséget nem szabad elszalasztani.
- Ahogy mi bánunk másokkal, velünk is úgy bánnak.

A TULAJDONNEVEK HELYESÍRÁSA

A SZEMÉLYNEVEK

A személyneveket (családneveket, keresztneveket, beceneveket) **nagy kezdőbetűvel írjuk.** Pl. **C**sokonai **V**itéz **M**ihály, **N**agy-**K**ovács **I**stván, **P**anni.

9 Összekeveredtek híres emberek nevének a betűi. Írd le a neveket helyesen!

- LOMÁN R CERFEN
- KÁCSUS VINTÁS
- FŐPITE RONDÁS
- RABKÓT ALÉB

Egyes családneveket **a hagyomány elve szerint** írunk, azaz **megtartjuk a régies betűket.** Pl. **D**ess~~e~~wff~~y~~ [dezsőfi], **C**zutor [cutor], **J**ékely [jékeli].

10 Pótold a hiányzó betűket a régi magyar családnevekben!

Móri___ Zsigmond	Szé___enyi István	W___res Sándor	Kossu___ Lajos
Rákó___i Ferenc	___ököl___ Imre	Janikovszk___ Éva	Mikszá___ Kálmán
___esselényi Miklós	Kazin___y Ferenc	Be___len Gábor	Damjani___ János

Tartalomjegyzék

1. Az igék helyesírása	4
Gyakorlófeladatok	11
2. A főnevek helyesírása	
A köznevek helyesírása	18
A tulajdonnevek helyesírása	21
A személynevek	21
A földrajzi nevek	23
Az állatnevek	26
A csillagászati nevek	26
A márkanevek	26
Az intézménynevek	27
A címek	28
A díjak és kitüntetések nevei	29
Gyakorlófeladatok	29
3. A melléknevek és a számnevek helyesírása	
A melléknevek helyesírása	36
A személynevekből képzett melléknevek	36
A földrajzi nevek -i képzős alakja	37
Az intézménynevekből képzett melléknevek	39
A címekből képzett melléknevek	39
A díjak, kitüntetések nevéből képzett melléknevek	40
A számnevek helyesírása	40
A tőszámnevek	40
A sorszámnevek	41
A törtszámnevek	41
A keltezés	42
Gyakorlófeladatok	43
4. A határozószók, a névmások, az igenevek és az igekötők helyesírása	
A határozószók	48
A névmások	49
Az igenevek	50
Az igekötők	50
Gyakorlófeladatok	51
Nehéz szavak listája	54

Kiadja a Mozaik Kiadó, 6701 Szeged, Pf. 301. Tel.: (62) 470-101, (62) 554-660
E-mail: kiado@mozaik.info.hu • Honlap: www.mozaik.info.hu • Felelős kiadó: Török Zoltán
Készült a Dürer Nyomda Kft.-ben, Gyulán • Felelős vezető: Aggod István
Terjedelem: 6,20 (A/5) ív • 2023. március • Raktári szám: MS-2576U